

УДК 334.012.64 (477)

РОЛЬ ТА ПРОБЛЕМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Юрій Богач; Наталя Сивак

Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, Україна

Резюме. Розглянуто стан розвитку підприємництва в Україні та Тернопільській області зокрема. Оскільки малий бізнес став драйвером економічного розвитку в історичному ракурсі, то саме програми розвитку цього сектора економіки є прерогативою в формуванні стратегії підтримки підприємництва в Україні. Досліджено стан та тенденції розвитку малого підприємництва, основні фактори впливу на результативність діяльності малих підприємств, а також вагомість елементів матриці PEST-аналізу в процесі формування сприятливого бізнес-середовища для розвитку малого підприємництва в Україні.

Ключові слова: підприємницька діяльність, малий бізнес, фактори впливу, динаміка розвитку, економічне середовище.

THE ROLE AND PROBLEMS OF SMALL BUSINESS

Yurii Bohach; Natalia Syvak

Ternopil national economic university, Ternopil, Ukraine

Summary. The article examines the state of entrepreneurship development in Ukraine and in Ternopil region in particular. Since the small business has become a driver of economic development in the historical perspective, the programs for the development of this economy sector is the prerogative in forming the strategy for supporting entrepreneurship in Ukraine. There were explored the state and trends of small business development, the main influence factors at the performance of small enterprises, also the weight of PEST matrix elements in the process of creating a favorable business environment for the development of small business in Ukraine.

Key words: entrepreneurial activity, small business, factors of influence, development dynamics, economical environment.

Постановка проблеми. Основною причиною значної уваги науковців до тенденції розвитку малого бізнесу є те, що він відіграє важливу роль у формуванні рівня зайнятості населення, забезпечення належного конкурентного середовища для середнього бізнесу та підвищення соціально-економічного розвитку суспільства в цілому. З переходом на ринкову форму господарювання, підприємницька активність усіх рівнів повинна розвиватися пропорційно. Проте, у зв'язку із великою чутливістю до економічних змін, стан малого бізнесу в Україні залишається незадовільним, основними причинами якого виступають: малоефективна державна система регулювання й підтримки ведення малого бізнесу, неможливість отримати реальні прибутки, оскільки більшість підприємців отримують тільки потрачену собівартість, а також нормативно-правова база документів, яка є полем взаємодії суб'єктів економічних відносин та державних інстанцій. Особливості національного ведення малого підприємництва є

базисом для багатьох досліджень, оскільки саме вони стають основою вирішення багатьох дилемних питань.

Постановка проблеми. В умовах розвитку національної економіки та глобалізації співпраці між країнами виникає обмеження у фінансових ресурсах. За таких умов, суб'єкти малого підприємництва виступають генератором економічного зростання, оскільки не потребують значного стартового капіталу, водночас, спроможні стимулювати покращення стану конкурентного середовища, а також є надійним джерелом зайнятості населення. Проте, не зважаючи на це, необхідно зазначити, що малий бізнес в Україні знаходиться на стадії виживання. Основними причинами цього явища виступають взаємозв'язки нераціонального використання менеджменту на малих підприємствах та відсутність належної державної стратегії підтримки розвитку малого підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема становлення та розвитку малого бізнесу в Україні присвячена велика кількість праць, серед яких варто відзначити Г.Є. Гаврилюка [6], А. Дерев'янку [7], Н.О. Одрибеца [6], Є.В. Сірого [13], Т.В. Черничко [15].

Мета статті. Представити результати дослідження стану розвитку малого бізнесу в Україні.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на те, що Україна має значний потенціал для економічного розвитку, його нераціональне використання призводить до зменшення привабливості інвестиційного клімату, а, отже, й до зниження капітальних вкладень у розвиток малих та середніх підприємств, які є потужним агрегатом для подолання економічного застою та фінансової кризи. Г.Є. Гаврилюк та Н.О. Одрибец визначають мале підприємництво як вагому складову й основну базу цивілізованого господарства країн із ринковою економікою, особливий, невід'ємний елемент властивого їй конкурентного механізму [6].

Вікіпедія дає визначення терміну “малий бізнес” (англ. small business) як деяку підприємницьку діяльність, сформовану на власний ризик, що не суперечить чинному законодавству, завдяки якій створюється невелика кількість робочих місць⁵. Відповідно до Закону України Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні” розмір підприємства визначається за кількістю працюючих та рівнем річного доходу (табл. 1) [9].

Таблиця 1

Визначення розміру підприємства в Україні [9]

Table 1

Definition of enterprise's size in Ukraine

	Мікропідприємство	Мале	Середнє	Велике
Кількість працівників	≤ 10 осіб	≤ 50 осіб	Компанії, що за своїми ознаками не можуть бути класифіковані як малі або великі підприємства	≥ 250 осіб
Річний дохід	≤ 2 млн. євро	≤ 10 млн. євро		≥ 50 млн. євро

Джерело: Господарський кодекс України.

⁵ Малий бізнес. Вікіпедія.

Аналізуючи шість найбільш привабливих за показниками інвестиційного клімату країн Європи – Велику Британію, Ірландію, Нідерланди, Швецію, Норвегію та Болгарію, можна підкреслити, що всі вони мають “зелений коридор” для розвитку малого підприємництва. Ірландія (“Кельтський тигр”) є найсприятливішою країною для розвитку малого бізнесу серед інших країн Європи. При цьому уряд країни вживає всі можливі заходи для заохочення появи нових підприємств, створюючи сприятливі для цього умови (ставка корпоративного податку становить тільки 12,5%). Болгарія стала центром скупчення підприємців з усього світу. Відкрити там малий бізнес із усіма дозвільними документами можна за 18 днів. В Норвегії малий бізнес можна розпочати он-лайн. Спрощена процедура дозволяє заощадити час, а ризик функціонування для малих підприємств у цій країні є мінімальним. У дорогій за рівнем проживання країні – Великій Британії розпочати новий бізнес можна в середньому за 81,45 [1]. Відповідно до дослідження компанії “The world bank group”, Скандинавські країни займають третю позицію за легкістю ведення бізнесу, в той же час для порівняння, США – восьму, хоча остання має висококваліфікований персонал і підтримує інновації в малому підприємстві найкраще з усіх країн світу. Джеймс Вілкінсон, головний операційний директор компанії “Streaming Tank”, наголошує, що “люди в Нью-Йорку є відкриті та ті що прагнуть до нових ідей і концепцій” [2].

Важливість малого бізнесу полягає в значній його частці в загальній структурі бізнесу. В країнах-членах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) більше ніж 95% частки всього підприємництва займають фірми малого та середнього бізнесу. 60 – 70% всього зайнятого населення працюють у малому та середньому бізнесі [3]. Т.В. Черничко наголошує, що: “Малі підприємства забезпечують гнучкість та стійкість економічної системи, наближують її до потреб конкретних споживачів, а водночас – виконують важливу соціальну роль, надаючи робочі місця та забезпечуючи джерело доходу для значних прошарків населення” [15].

Враховуючи те, що стан малого бізнесу в Україні знаходиться на незадовільному рівні, то, на нашу думку, найперше необхідно проаналізувати основні причини, чому більшість малих підприємств закриваються в період до двох років від початку їхньої діяльності. Для багатьох економічних систем виділяють вісім основних причин, які негативно впливають на стан малого бізнесу (див. рис. 1).

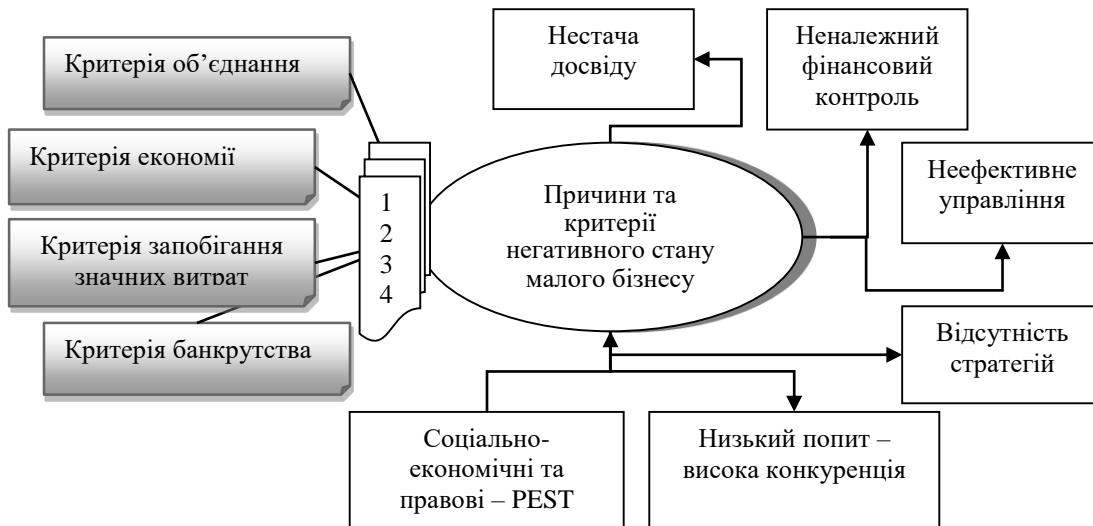

Рисунок 1. Причини та критерії негативного стану малого бізнесу

Figure 1. Reasons and criterions of negative position of small business

Необхідно відзначити, що більшість власників малих підприємств, які функціонують у порівняно помірно стабільному середовищі не мають мотивації для розширення бізнесу й функціонують в існуючих рамках до того часу, коли постає дилема вибору – розширюватися, вибираючи нову стратегію існування, чи згортати обороти у зв'язку із тиском конкурентів та загрозою втратити частки ринку. До такої категорії відносяться адвокатські бюро, агенції нерухомості, медичні центри, продуктові магазини та ресторани.

Більшість керівників у питаннях управління їхніми підприємствами довіряють тільки самим собі, а розширення бізнесу вимагає додаткового залучення управлінського персоналу, що спричиняє значний ризик у подальшій діяльності. Проте ефективно діюча система менеджменту на підприємствах є запорукою їхньої прибутковості, в незалежності від розміру бізнесу та форм діяльності. Проте “стереотип єдиного керівника в бізнесі” досить важко переосмислити в країнах, де тривалий час зберігалася централізація управління та монополістичний лад.

Ефективне бізнес-планування є основною запорукою ведення успішного та рентабельного бізнесу. Проте створення надійного й безпрограшного бізнес-плану є значно дорогим процесом та характеризується обмеженою кількістю спеціалістів у цій сфері. Зекономлені кошти на створенні бізнес-плану стають основною причиною припинення діяльності багатьох малих підприємств ще на початку їх зародження. Для створення ефективного бізнес-плану необхідно провести комплексний аналіз ринкового середовища та оцінити факторні ринкові умови – переваги, сильні сторони, недоліки, ринкові загрози та можливості (SWOT criteria), а також політично-економічні та соціально-технологічні фактори (PEST criteria).

Проаналізуємо основні негативні фактори впливу на результат діяльності малих підприємств в Україні. Найперше, необхідно підкреслити, що самі підприємці, у зв'язку із негативними соціально-економічними чинниками, не очікують отримання прибутків (рис. 2) через ряд малосприятливих факторів, найпершим з яких є недосконала податкова система.

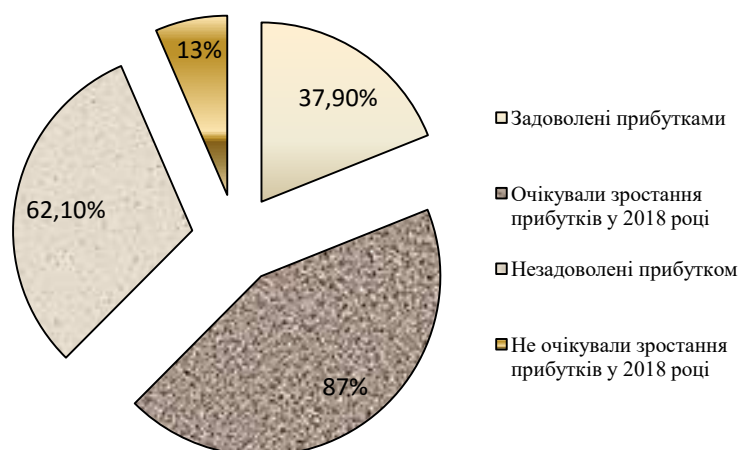

Рисунок 2. Аналітичні показники оцінювання ставлення підприємців малого бізнесу до результатів власної діяльності [7]

Figure 2. Analytical dates of evaluation the attitude of small business entrepreneurs towards results of their activities

Ми підтримуємо думку Є.В. Сірого, що податкова система вкрай негативно впливає на стан малого бізнесу, оскільки понад половину доходів підприємств вилучається у вигляді різноманітних податків та платежів [13]. Доповнюючим негативним фактором є корупційна складова, яка має блокуючий ефект на формування конкурентоспроможного бізнес-середовища в Україні. За результатами дослідження Transparency International, Україна набирає стабільно 30 – 32 бали із 100 можливих у рейтингу сприйняття корупції⁶ (РСК). Рейтинг складається за результатами опитування експертів та представників бізнесу, які проводяться багатьма міжнародними організаціями. Позиція України в РСК варіюється від 132 – 122 (місце), але не це виступає фактором недовіри підприємців, а дуже повільна динаміка зміни показників позиції, що свідчить про те, що урядові структури не використовують взагалі або використовують неефективну політику в боротьбі з корупцією (рис. 3).

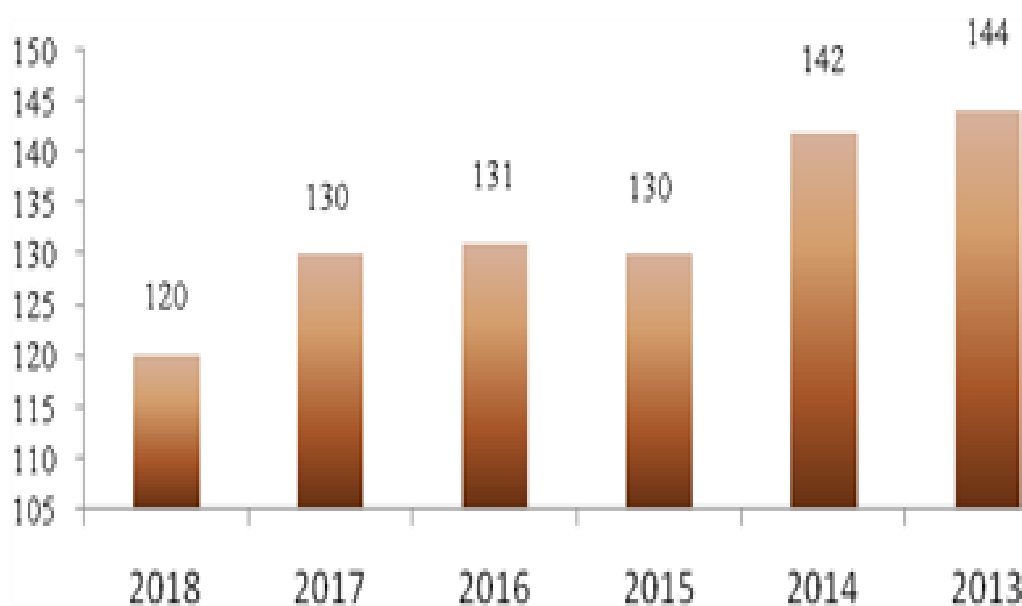

Рисунок 3. Динаміка зміни позиції України в РСК, 2013 – 2018 рр.⁷

Figure 3. Dynamics of position change in CPI – Ukraine, 2013 – 2018

Іншою важливою проблемою діяльності малих підприємств є обмеженість доступу до кредитних та інших фінансових ресурсів. Дослідження групи ЕВА показали, що більшість малих підприємств не мають можливості отримати кредитні кошти в достатній сумі для підтримки та розширення власної діяльності, оскільки ставки за кредитами малого бізнесу є суттєво вищими, аніж ціна кредитних ресурсів, які пропонуються великому бізнесу (рис. 4). Для ефективного забезпечення функціонування малого підприємництва необхідний добре налагоджений кредитний механізм, що включає державну підтримку у вигляді пільгового кредитування – компенсація кредитних ставок комерційним банкам, фінансування з державних та регіональних фондів підтримки малого підприємництва, а також забезпечення державних гарантій [8].

⁶ Corruption Perceptions index 2018. Transparency International. Access mode:

⁷ Transparency International Ukraine. За різні роки бралася до аналізу різна кількість країн

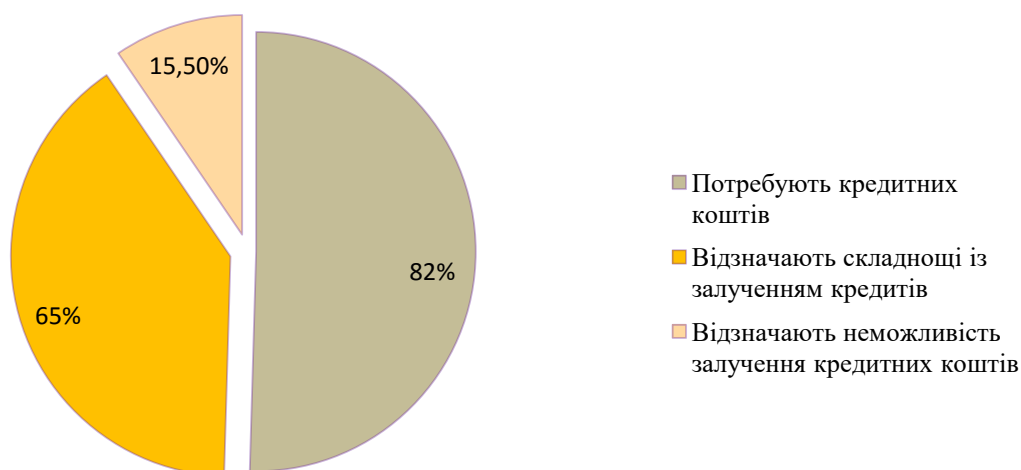

Рисунок 4. Аналіз доступності кредитування для малого підприємництва в Україні, 2018 р.

Figure 4. Analyze of lending accessibility for small entrepreneurship in Ukraine, 2018

На нашу думку, для підтримки малого бізнесу необхідно створити систему фінансової допомоги, яка повинна включати спеціально адаптовані: бюджетний механізм, який передбачає широкий спектр прямої і непрямой фінансової підтримки розвитку малого підприємництва та податковий режим (спеціальні податкові режими, податкові пільги, податкові канікули, спрощені правила ведення бухгалтерського обліку, спрощені форми податкових декларацій) [5; 14; 11]. У найближчому майбутньому планується активізувати програми регіональної підтримки малого підприємництва в частині часткової компенсації кредитних ставок та субсидування за рахунок коштів державного бюджету процентних ставок за кредитами малим підприємствам, які працюють в галузях з низьким рівнем рентабельності [8].

Необхідно зазначити, що у Україні відбувається домінування на загальнодержавному рівні інтересів великого бізнесу, а немало, хоча кількість підприємств малого бізнесу перевищують кількість великого та середнього бізнесу в сотні разів. Аналіз динаміки кількості підприємств малого бізнесу свідчить, що багато малих підприємств припинили діяльність за період з 2010 до 2017 рр. (рис. 5), а їхня кількість зменшилася більше ніж на 17%. Понад дві третини власників малих підприємств називають економічні фактори причиною припинення діяльності, а одна третя вказують основною причиною закриття бізнесу відсутність прибутку.

Існує старий, добре відомий принцип у бізнесі з нерухомістю. Є три основні фактори успіху – місце розташування, місце розташування та місце розташування. Не зважаючи на всі пріоритетні можливості та сприятливі умови для успішного функціонування малого бізнесу, якщо місце його розташування вибрано неправильно у зв'язку з обмеженістю певних ресурсів у тому регіоні, то результат діяльності покаже нижчі результати, ніж очікували власники.

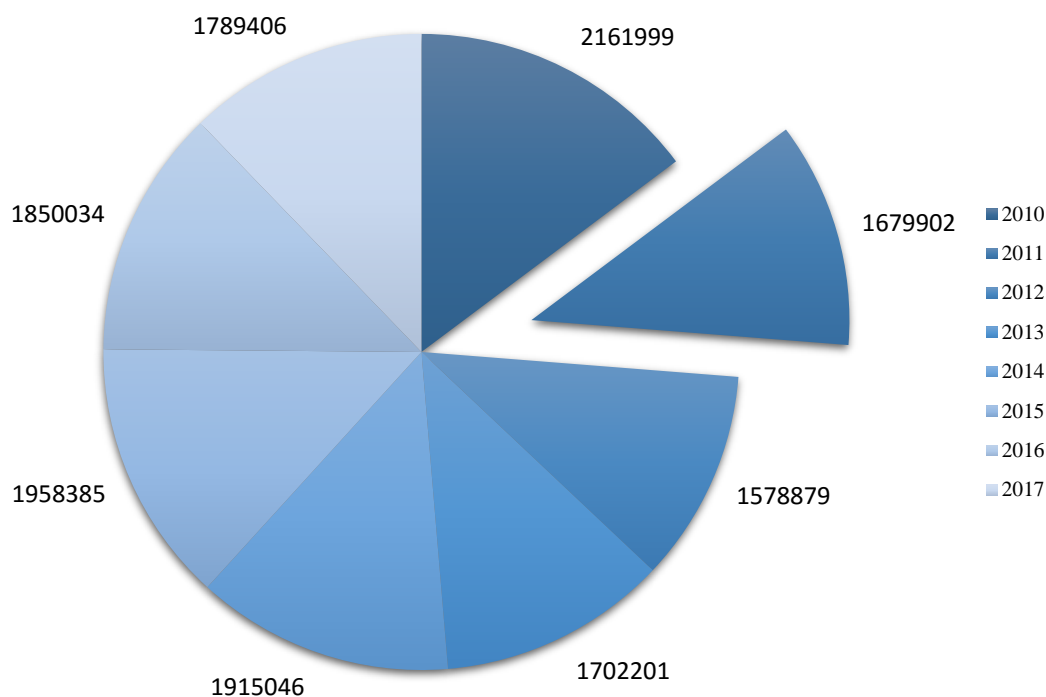

Рисунок 5. Кількість підприємств малого бізнесу в Україні, 2010 – 2017⁸ рр.

Figure 5. Quantity of small business enterprises in Ukraine, 2010 – 2017

Г.О. Поліщук підкреслює, що: “... сьогодні в Україні відсутній дієвий механізм підтримки, розвитку і захисту малого бізнесу й малого підприємництва. Про це свідчать недоліки і складнощі, що зустрічаються в процесі функціонування підприємств малого бізнесу. Тому перед урядом, зацікавленими організаціями відкривається широке поле діяльності. При цьому синхронно слід розвивати як державну систему підтримки бізнесу, так й ініціативу підприємців, малих, середніх підприємств щодо об’єднання зусиль у сфері державно-фінансової діяльності” [12]. Саме державна підтримка формує рівень привабливості бізнес-середовища для малих підприємств. Для оцінювання сприятливості бізнес-середовища країни використовується рейтинг, розроблений Світовим банком під назвою “Doing Business”, який оцінює регуляторний клімат в країні, або як впроваджуються будь-які зміни у законодавстві з метою покращення підприємницької діяльності. В оцінюванні беруть участь 190 країн [10]. Критерії рейтингу розподілені за окремими вагомими складовими. Україна отримала не дуже високі показники в рейтингу “Doing business” (рис. 6) [4], що свідчить про недостатньо сприятливий клімат бізнес – середовища для функціонування малих та середніх підприємств.

Для дослідження ділового середовища малих та середніх підприємств у подальших дослідженнях варто проаналізувати оцінку України в індексі економічної політики у сфері МСП.

⁸Дані Ukrstat.org. – Електронний ресурс. Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/sze.htm

Рисунок 6. Показники України в рейтингу “Ведення бізнесу – 2018”

Figure 6. Rankings of Ukraine in rating “Doing business – 2018”

Як показують результати проведеного дослідження, мале підприємництво в Україні знаходиться на стадії стагнації, проте можливостей для виведення його з кризового стану в національній економіці є багато. Подальші теоретичні дослідження та розроблення практичних програм підтримки малого бізнесу дадуть можливість суттєво вплинути не тільки на стан бізнес-середовища, в якому функціонують малі підприємства, а на пошук додаткових джерел фінансування малого підприємництва та зміцнення його позицій і частки на ринку.

Висновки. Стан розвитку підприємництва в Україні знаходиться на досить низькому рівні, підприємства малого бізнесу фактично виживають, кількість підприємств щорічно скорочується через нестабільне бізнес-середовище та несприятливі економічні чинники. Аналіз проведеного дослідження показав незначну ефективність і результативність ведення діяльності малих підприємств, невисокий ступінь та якість менеджменту на МП, відсутність доступу до фінансування стратегічного розвитку МП і, як наслідок, низький рівень інвестиційно-інноваційної активності малого підприємництва в Україні.

Conclusions. The status of entrepreneurship development in Ukraine takes low position, small business enterprises actually survive, and the number of enterprises annually decreases due to the unstable business environment and unfavorable economic factors. The analysis of the conducted research showed an insignificant efficiency and effectiveness of the small enterprises activity, low level and quality of management in the SEs, lack of access to financing of strategic development of the SEs and, as a result, low level of investment and innovation activity of small business in Ukraine..

Список використаної літератури

1. Marshall J. The 6 best countries in Europe to start a small business. Access mode: <https://blog.ueni.com/news/6-best-countries-in-europe-to-start-a-small-business> –Title from the screen
2. Smale Th. The Best Countries to Start a Business Are ... Access mode: <https://www.entrepreneur.com/article/287908> –Title from the screen

3. Small and Medium-sized Enterprises: Local Strength, Global Reach. 7 Policy Brief. Access mode: <http://www.oecd.org/cfe/leed/1918307.pdf> –Title from the screen
4. The World Bank. Doing business. Access mode: <http://www.doingbusiness.org/en/rankings> –Title from the screen
5. Апостолюк, О.Ю. Державна фінансова політика підтримки розвитку малого підприємництва: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Апостолюк Олеся Юріївна; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2017. – 20 с. – Режим доступу: <https://www.knteu.kiev.ua/file/Mg==/51c36fd38e8f012676d94ae0576a89a4.pdf>
6. Гаврилюк, Г.Є. Сучасний стан і проблеми розвитку малого підприємництва в Україні / Г.Є. Гаврилюк та Н.О. Одрибец // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///D:/Documents/Downloads/Vlca_ekon_2015_48_5%20\(1\).pdf](file:///D:/Documents/Downloads/Vlca_ekon_2015_48_5%20(1).pdf)
7. Дерев'яно, А. Індекс настроїв малого бізнесу, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2018/03/Indeks-nastroiyiv-malogo-biznesu.pdf>
8. Єфремова, О. С. Кредитування малого підприємництва в Україні. Економка та держава № 7/2018. – Тернопіль: Економічна наука. – С. 82 – 85.
9. Закон України “Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні”. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
10. Мазур, К.В. Стан бізнес-середовища малих та середніх підприємств в Україні. [Текст] / К.В. Мазур; Л.С. Сімоник// Молодий вчений. – № 5 (57) – травень, 2018 р. – С. 726 – 729.
11. Опитування про умови кредитування [Електронний ресурс] // Національний банк України. – 2017. – Вип. № 11 (23). – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=52647578>
12. Поліщук, Г.О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва: вітчизняний та зарубіжний досвід. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2017-1/doc/6/03.pdf>
13. Сірий, ЄВ. Становлення малого підприємництва в аспектах показників державно-інституціональних чинників та суб'єктивно-ціннісних наслідків: вітчизняний досвід / Є.В. Сірий [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob16_21-33.pdf
14. Холоменюк, І.М. Джерела та проблеми фінансування розвитку малого та середнього бізнесу: вітчизняний та закордонний досвід [Текст] / І.М. Холоменюк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Економіка і менеджмент. – 2016. – Вип. 18. – С. 113 – 116.
15. Черничко, Т.В. Місце та значення малого бізнесу в розвитку національної економіки [Текст] / Т.В. Черничко // Збірник науково-технічних праць. Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.4. – С. 151 – 156.

References

1. Marshall J. The 6 best countries in Europe to start a small business. Access mode: <https://blog.ueni.com/news/6-best-countries-in-europe-to-start-a-small-business> –Title from the screen
2. Smale Th. The Best Countries to Start a Business Are ... Access mode: <https://www.entrepreneur.com/article/287908> – Title from the screen
3. Small and Medium-sized Enterprises: Local Strength, Global Reach. 7 Policy Brief. Access mode: <http://www.oecd.org/cfe/leed/1918307.pdf> – Title from the screen
4. The World Bank. Doing business. Access mode: <http://www.doingbusiness.org/en/rankings> –Title from the screen
5. Apostoliuk O.Yu. Derzhavna finansova polityka pidtrymky rozvytku maloho pidpriumnytstva [Tekst]: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.08 / Apostoliuk Olesia Yuriiivna; Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. – K., 2017. – 20 s. – Rezhym dostupu: <https://www.knteu.kiev.ua/file/Mg==/51c36fd38e8f012676d94ae0576a89a4.pdf>
6. Havryliuk H.Ye. Suchasnyi stan i problemy rozvytku maloho pidpriumnytstva v Ukraini. / H.Ye. Havryliuk ta N.O. Odrybets// Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: [file:///D:/Documents/Downloads/Vlca_ekon_2015_48_5%20\(1\).pdf](file:///D:/Documents/Downloads/Vlca_ekon_2015_48_5%20(1).pdf)
7. Derevianko A. Indeks nastroyiv maloho biznesu. – Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: <https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2018/03/Indeks-nastroiyiv-malogo-biznesu.pdf>
8. Yefremova O. S. Kredytuvannia maloho pidpriumnytstva v Ukraini. Ekonomka ta derzhava # 7/2018. Ekonomichna nauka. S. 82 – 85.
9. Zakonu Ukrainy “Pro rozvytok ta derzhavnu pidtrymku maloho i serednoho pidpriumnytstva v Ukraini” – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
10. Mazur K.V. Stan biznes-seredovyshcha malykh ta serednikh pidpriumstv v Ukraini. / K.V. Mazur ta L.S. Simonyk// Molodyi vchenyi – # 5 (57) – traven, 2018 r. S. 726 – 729.

11. Opytuvannia pro umovy kredytuvannia [Elektronnyi resurs] // Natsionalnyi bank Ukrainy. – 2017, – Vyp. # 11 (23). – Rezhym dostupu: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=52647578>
12. Polishchuk H.O. Derzhavna pidtrymka rozvytku maloho pidpriemnytstva: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid. Elektronnyi resurs. Rezhym dostupu: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2017-1/doc/6/03.pdf>
13. Siryi Ye.V. Stanovlennia maloho pidpriemnytstva v aspektakh pokaznykiv derzhavno-instytutsionalnykh chynnykiv ta sub`yektyvno-tsinnisnykh naslidkiv: vitchyzniani dosvid. / Ye.V. Siryi // Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob16_21-33.pdf
14. Kholomeniuk I.M. Dzherela ta problemy finansuvannia rozvytku maloho ta serednoho biznesu: vitchyzniani ta zakordonnyi dosvid / I.M. Kholomeniuk // Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Ekonomika i menedzhment. 2016. Vyp. 18. – S. 113 – 116.
15. Chernychko T.V. Mistse ta znachennia maloho biznesu v rozvytku natsionalnoi ekonomiky. / T.V. Chernychko // Zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. 2010. Vyp. 20.4. – S. 151 – 156.

Отримано 26.02.2019

УДК. 336

ОЦІНЮВАННЯ БАГАТОФАКТОРНОГО РИЗИКУ ПРИ ЗАЛУЧЕННІ ІПОТЕЧНИХ КРЕДИТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Наталія Поліщук

Вінницький фінансово-економічний університет, Вінниця, Україна

Резюме. Досліджено групи агрегованих ризиків підприємств сільського господарства, що дасть можливість враховувати специфіку діяльності та умови надання іпотечних кредитів сільськогосподарським підприємствам. Сформовано чотири основні агреговані групи кредитних ризиків, до яких віднесено: фінансові ризики (валютний, процентний, інфляційний та ціновий); ризики, пов'язані з заставою (ризик зниження вартості та/або ліквідності застави і ризик втрати застави); природно-кліматичні ризики (температурні коливання, опади, вітер тощо) та виробничі ризики (ризик втрати врожаю або його частини, ризик зниження продуктивності, технологічний ризик). Запропоновані методичні підходи щодо оцінювання багатофакторного ризику при залученні іпотечних кредитів сільськогосподарськими підприємствами, які дозволять провести ґрунтовне оцінювання та отримати синхронний прогноз імовірних витрат і ризиків при залученні іпотечних кредитів.

Ключові слова: іпотечний кредит, ризики, багатофакторний ризик.

FACTOR RISK ASSESSMENT FOR MORTGAGE LENDING BY AGRICULTURAL ENTERPRISES

Natalia Polishchuk

Vinnitsa Finance and Economics University, Vinnytsia, Ukraine

Summary. The article investigates the groups of aggregated risks of agricultural enterprises, which will enable to take into account the specifics of the activities and conditions for the provision of mortgage loans to agricultural enterprises. Four main aggregate groups of credit risks have been formed, which include: financial risks (currency, interest, inflation and price); risks associated with collateral (risk of lowering the value and / or liquidity of the collateral and the risk of loss of collateral); natural and climatic risks (temperature fluctuations, precipitation, wind, etc.) and production risks (risk of loss of crop or part of it, risk of loss of productivity, technological risk). It is proposed methodological approaches to assessing multi-factor risk in attracting mortgage